

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma jürimiz tarafından **“Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin 2007-2012 Yılları Arasındaki Eczacılık Profili, İlaç Kullanım Profili ve İlaç Harcaması”** konulu Farmakoloji Programında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Prof. Dr. Rümeysa DEMİRDAMAR

Danışman : Doç. Dr. Hale Zerrin TOKLU

Üye : Prof. Dr. Şahan SAYGI

ONAY

Bu tez., Yakın Doğu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim ve Sınav Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu kararıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İhsan ÇALIŞ

Enstitü Müdürü

1. TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans eğitimim süresince en iyi şekilde yetişmem için büyük çaba harcayan, değerli hocalarım Prof. Dr. Rümeyza DEMİRDAMAR'a, Prof. Dr. Şahan SAYGI'ya ve Prof. Dr. Bülent GÜMÜŞEL'e,

Yine eğitimim süresince bilgi ve deneyimleri ile bizlere yol gösteren ve her türlü sıkıntıda yanımda olan değerli danışmanım ve hocam Doç. Dr. Hale Zerrin TOKLU'ya,

Ayrıca desteklerinden dolayı Yrd. Doç. Dr. Dudu ÖZKUM'a,

Araştırmam için gerekli bilgilere ulaşmamda yardımlarından dolayı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Dairesi Müdürlüğü'ne, Ticaret Dairesi Müdürlüğü'ne ve Sosyal Sigortalar Dairesi Müdürlüğü'ne,

Teşekkür ederim.

Mertdoğan SOYALAN

ÖZET

SOYALAN, M. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 2007-2012 Yılları Arasındaki Eczacılık Profili, İlaç Kullanım Profili ve İlaç Harcaması

Bu çalışmada, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC)'nin 2007-2012 yılları arasındaki ilaç harcamaları, ilaç kullanım profili ve eczacılık profilinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Kıbrıs Türk Eczacılar Birliği, KKTC Sağlık Bakanlığı ve KKTC Ticaret Bakanlığı'nın 2007-2012 yılları arasındaki verileri incelenmiştir. K.K.T.C.'de Aralık 2012 itibarıyla 154 serbest eczane ve farklı alanlarda faaliyet gösteren toplam 210 eczacı vardır. Bu eczacılardan 13'ü kamuda çalışmaktadır. Eczacıların %68'i kadındır. Serbest eczacıların %63'ü 45 yaş üzerindedir. Eczane başına düşen kişi sayısı 1914 ve eczacı başına düşen kişi sayısı 1404'dir. Serbest eczanelerin %45'i Lefkoşa'dadır. Diğer ilçelere göre dağılım şu şekildedir: Gazimağusa %23, Girne %19, Güzelyurt %8 ve İskele %5. Serbest eczanelerin %13'ü sağlık merkezi yakınındadır. Beş yıllık süre içerisinde nüfus artış hızı %11.2 iken 2006-2012 arasında eczane sayısındaki artış hızı nüfus artış hızının iki katının üzerinde (%27.3) olduğu bulunmuştur. İlaç harcamalarına bakıldığında zaman ülkeye ithal edilen ilaçların 2006-2012 dönemini kapsayan dönemde Türk Lirası bazında %35.4'lük bir artış gösterdiği, ithal edilen ilaçların %79'unun T.C.'den ithal edildiği görülmüştür. 2007-2012 dönemini kapsayan dönem içinde ilaç harcamasında %38.68'lik bir artış gerçekleştiği bulunmuştur. Bu çalışmada 2012 yılı Sağlık Bakanlığı'nın ATC kodlarına göre ilaç harcamasında %26'lık bir oranla "Antinenoplastik ve İmmunomodülatör Ajanlar"ın birinci sırada, ilaç olarak da en fazla harcanan kalemin insülin preparatları olduğu tesbit edilmiştir. Mevcut veriler K.K.T.C.'nin eczacı ve eczacılık profilini değerlendiren ilk çalışma olması, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 2007-2012 yılları arasındaki ilaç harcamaları ve ilaç kullanım profili değerlendiren çalışmanın ise en kapsamlı bir çalışma olması açısından önemlidir. Çalışmada ortaya çıkan sonuçlar ülkenin sağlık ve ilaç politikalarının belirlenmesinde sağlık otoritesine yol gösterici olaması ve kısıtlı bütçe olanaklarını akılcı kullanılabilmesi ve buna bağlı olarak ilaçların akılcı kullanılmaları yönünde yapılacak düzenlemelere ışık tutması açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler:K.K.T.C., İlaç, Eczane, Eczacı, Sağlık, İlaç Harcaması

ABSTRACT

SOYALAN, M. Pharmaceutics Profile, Drug Consumption and Drug Expenditure of Turkish Republic of Northern Cyprus Between 2007-2012

In this study it was aimed to determine the drug expenditure, drug consumption profile and pharmaceutical profile in the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC) between 2007-2012. For this purpose the data obtained from TRNC Pharmacist Association, TRNC Ministry of Health and Ministry of Commerce was evaluated. By December 2012 there were 154 community pharmacies and 210 pharmacists working in different areas. 13 of these pharmacists are working in public institutions. Sixty eight percent of the pharmacists are female and 63 % of the community pharmacists are over 45 years. Patient per pharmacy is 1914 and patient per pharmacist is 1404. Almost half (45 %) of the community pharmacies are in Nicosia. The distribution of others are as follows: Famagusta 23 %, Kyrenia 19 %, Morphou 8 % and Trikomo 5 %. Thirteen percent of community pharmacies are located near a health center. There were 121 pharmacies in 2006, while it increased to 154 in 2012. During the five year period, where as the population increase rate was 11.20 %, it was found that the increase in the count of pharmacies was over two fold higher (27.3 %). The imported drugs increased at the rate of 35.4 % on the basis of Turkish Lira during 2006-2012 period and that 79 % of the imported drugs were imported from Turkey. During the period 2007-2012 it was determined that there is an increase in the drug expenditure in respect of years and during the 6 year period between 2007 and 2012, 38.7 % increase in the drug expenditure was detected. In this study, according to Ministry of Health 2012 ATC codes, ‘‘Antineoplastic and Immunomodulator Agents’’ ranked the first in drug expenditure with an increase at the rate of 26 % and insulins were determined to be the drugs that were consumed utmost. Existing data are important by means of being the first study considering pharmacist and pharmaceutical profile in TRNC and being the most comprehensive study in evaluating the drug expenditures and drug consumption profile in TRNC between 2007-2012. The results of the study are important for guiding the health authorities in determining the country’s health and drug policies and for showing a perspective on the rational use of limited budget resources and on regulations in the future about the rational use of drugs.

Key Words: TRNC, Drugs, Pharmacies, Pharmacists, Health, Drug Expenses

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ONAY SAYFASI	i
TEŞEKKÜR	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
SİMGELER VE KISALTMALAR	viii
ŞEKİLLER	ix
TABLolar	xii
1.GİRİŞ	1
2.ECZACILI,İLAÇ ve İLAÇ SEKTÖRÜ HAKKINDA GENEL BİLGİLER	4
2.1.Eczacılık	4
2.2.İlaç Sektörü	4
2.3.İlaç Nedir	5
2.4.İlaçların Sınıflandırması	6
2.5.ATC Kodlarına Göre İlaçların Sınıflandırılması	6
3.DÜNYA'DA İLAÇ SEKTÖRÜ ve İLAÇ HARCAMALARI	7
3.1.Dünya'da İlaç Sektörü Hakkında Genel Bilgi	7
3.2.Dünya'da İlaç Sektörü Ürünleri	7
3.3.Dünya'da İlaç Sektörü Pazarı	8
4. YÖNTEM	17

5. BULGULAR	18
5.1.KKTC'nin Sosyodemografik Özellikleri	18
5.2.Sağlık Sistemi	20
5.2.1.Sosyalizasyon	21
5.2.2.Sağlık Sigortası	21
5.3.Mevcut Durum	21
5.4.Sağlık Hizmetlerin Finansmanı	27
5.5.K.K.T.C. Sağlık Bakanlığı	28
5.6.Sağlık Bakanlığı Bütçesi	33
5.7.İlaç Yönetimi	42
5.8.K.K.T.C.'de Uygulanan İlaç ve Eczacılık İle İlgili Yasalar	47
5.9.K.K.T.C.'de İlaçların Ruhsatlandırılması	48
5.10.K.K.T.C.'de İlaç Fiyatlandırması	49
5.11.K.K.T.C.'de İlaçların Satışı ve Reçete	50
5.12.İlaçta Geri Ödeme Sistemi	51
5.13.K.K.T.C.'de Eczacılık ve Eczacı Profili	52
5.13.1.Eczacılık	52
5.13.2.K.K.T.C.'de Kimler Eczacılık Yapabilir	52
5.13.3.K.K.T.C.'de Kimler Eczane Açabilir.	53
5.13.4.K.K.T.C.'de Özel Eczanelerde Nöbet Uygulamaları	53
5.13.5.K.K.T.C.'de Eczacılık Eğitimi	53
5.13.6.K.K.T.C.'de Eczacı ve Eczane Sayıları	54

5.14.K.K.T.C.'de İlaç Harcamaları	66
5.14.1.İlaç İthalı	66
5.14.2.İlaç Harcaması	69
5.15.K.K.T.C. Sağlık Bakanlığı İlaç Harcamaları	72
5.16.Sosyal Sigortalar Dairesi'nin İlaç Harcamaları	75
5.17. Kamu ilaç Harcamaları	77
5.18. ATC Kodlarına Göre İlaç Harcaması	83
6.TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	103
KAYNAKLAR	113

SİMGELER VE KISALTMALAR

DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
YDÜ	Yakın Doğu Üniversitesi
ATC	Anatomik-Terapötik-Kimyasal Sistem
AR-GE	Araştırma Geliştirme
ABD	Amerika Birleşik Devleti
USD	Amerika Birleşik Devletleri Dolar
HIV	Human Immunodeficiency Virüs
OTC	Reçetesiz İlaç
GSMH	Gayri Safi Milli Hasıla
DPÖ	Devlet Planlama Örgütü
YTKD	Yataklı Tedavi Kurumları Dairesi
İED	İlaç ve Eczacılık Dairesi
TSHD	Temel Sağlık Hizmetleri Dairesi
S.B.	Sağlık Bakanlığı
T.L.	Türk Lirası
KTEB	Kıbrıs Türk Eczacılar Birliği
GKRY	Güney Kıbrıs Rum Yönetimi
MS	Multiple Skleroz
ALS	Amyotrofik Lateral Skleroz
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
GMP	İyi Üretim Uygulamaları
AİFD	Araştırmaçı İlaç Firmaları Derneği
K.T.T.O	Kıbrıs Türk Ticaret Odası
WHO	Dünya Sağlık Örgütü
İEİS	İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası

ŞEKİLLER

	Sayfa
Şekil 3.1.2011 yılı dünya ilaç pazarı	9
Şekil 3.2. 2011 yılı dünya ilaç pazarında ilaç satışında önde ilk 20 firma	11
Şekil 3.3. 2011 yılı dünya ilaç pazarında ilaç satışında önde ilk 20 firma	11
Şekil3.4. 2011 yılı ilaç satışında bölgelerin Pazar payı	13
Şekil 3.5. 2011 yılında dünya’da tedavi gruplarına göre ilaç satışları	14
Şekil 3.6. Dünya’da 2011 yılı ilaç ve OTC satış oranları	16
Şekil 5.1. K.K.T.C.’nin siyasi haritası	18
Şekil 5.2. K.K.T.C. 2011 yılı nüfus sayımı ilçelere göre dağılımı (de-facto)	19
Şekil 5.3. K.K.T.C. sağlık personeli sayısı 2012	28
Şekil 5.4. K.K.T.C. Sağlık Bakanlığı teşkilat yapısı	29
Şekil 5.5. Kamu sağlık kurumlarının 2007-2011 poliklinik sayıları	31
Şekil 5.6. Kamu sağlık kurumlarının 2007-2011 reçete sayıları sayıları	32
Şekil 5.7.Kamu sağlık kurumlarının 2007-2011 poliklinik ve reçete sayıları	33
Şekil 5.8.2007-2012 yılları itibarı ile genel bütçeden sağlığa ayrılan pay	34
Şekil 5.9.2007-2012 yılları itibarı ile GSMH içindeki sağlık giderleri	34
Şekil 5.10. 2012 yılı Sağlık Bakanlığı bütçesinin birimlere dağılımı	35
Şekil 5.11. 2012 yılı Sağlık Bakanlığı bütçesinin hizmetler dağılımı	35
Şekil 5.12. 2007-2012 Sağlık B. ile ilaç ve tıbbi malzeme bütçe ödenekleri	38
Şekil 5.13. 2007-2012 Sağlık B. ile ilaç ve tıbbi malzeme bütçe ödenekleri	39
Şekil 5.14. 2007-12 sağlık bütçesi içindeki sağlık hizmeti ve ilaç ödeneği	41
Şekil 5.15. 2007-12 sağlık bütçesi içindeki sağlık hizmeti ve ilaç ödeneği	42
Şekil 5.16. Özel eczane,özel ecza deposu ve ilaç üretim tesisi sayıları	43
Şekil 5.17. 2007-2011 yılları itibarı ile ihraç edilen ilaç miktarı	45
Şekil 5.18. Kamuda görevli ve özel eczacıların yıllara göre dağılımı	55
Şekil 5.19. Eczane ve eczacı sayısının yıllara göre değişimi	56
Şekil 5.20. Özel sektörde çalışan eczacıların görev yerlerine göre dağılımı	57

Şekil 5.21. Kamuda çalışan eczacıların görev yerlerine göre dağılımı	57
Şekil 5.22. Eczacıların meslek deneyimlerine göre dağılımı	61
Şekil 5.23. Eczanelerin bölgelere göre dağılımı	62
Şekil 5.24. Eczane başına düşen kişi sayısının bölgelere göre dağılımı	62
Şekil 5.25. Lefkoşa ilçesi eczanelerinin bölgeler göre dağılımı	63
Şekil 5.26. Gazimağusa ilçesi eczanelerinin bölgeler göre dağılımı	63
Şekil 5.27. Girne ilçesi eczanelerinin bölgeler göre dağılımı	64
Şekil 5.28. Güzelyurt ilçesi eczanelerinin bölgeler göre dağılımı	64
Şekil 5.29. İskele ilçesi eczanelerinin bölgeler göre dağılımı	65
Şekil 5.30. Eczanelerin fiziksel büyüklüğü	65
Şekil 5.31. 2012 yılı K.K.T.C.'ye ithal edilen ilaçların ülkelere göre dağılımı	68
Şekil 5.32. 2007-2012 yılları itibarı ile ülkeye ithal edilen ilaçlar	68
Şekil 5.33. 2006-2011 yılları itibarı ile ithal ilaç ve yerli ilaç tutarı	69
Şekil 5.34. 2007-2012 yılları itibarı ile kişi başı ilaç harcamaları	70
Şekil 5.35. 2007-12 ilaç kurul kararı ile Sağlık B. ödenen ilaçların parasal tutarı	71
Şekil 5.36. 2007-2012 yılları itibarı ile ilaç ve tıbbi malzeme kalemi ödeneği	72
Şekil 5.37. 2007-2012 yılları itibarı ile ilaç ve tıbbi malzeme kalemi ödeneği	72
Şekil 5.38. 2007-2012 yılları itibarı ile Sağlık Bakanlığı ilaç ödemeleri	73
Şekil 5.39. 2007-12 ilaç ve tıbbi malzeme ödeneğinden ilaç için harcanan tutar	74
Şekil 5.40. 2007-2012 Sağlık B. ilaç ödemelerindeki ithal ve yerli ilaç tutarları	75
Şekil 5.41. Sosyal S. tarafından 2007-12 özel eczanelere yapılan ilaç ödemeleri	76
Şekil 5.42. Sosyal S. tarafından 2007-2012 yılları devlet hastahanesi'nde bulunmayan ilaçlaer için özel eczanelere yapılan ilaç ödemeleri	76
Şekil 5.43. 2007-2012 yılları itibarı ile kamu ilaç harcamaları	77
Şekil 5.44. 2007-2012 yılları itibarı ile kamu ilaç harcamaları	78
Şekil 5.45. 2007 yılı kamu ilaç harcamasının kurumlara dağılımı	78
Şekil 5.46. 2008 yılı kamu ilaç harcamasının kurumlara dağılımı	79
Şekil 5.47. 2009 yılı kamu ilaç harcamasının kurumlara dağılımı	79
Şekil 5.48. 2010 yılı kamu ilaç harcamasının kurumlara dağılımı	80

Şekil 5.49. 2011 yılı kamu ilaç harcamasının kurumlara dağılımı	80
Şekil 5.50. 2012 yılı kamu ilaç harcamasının kurumlara dağılımı	80
Şekil 5.51. 2007-2012 yılları itibarı ile K.K.T.C.'nin ilaç harcamaları	81
Şekil 5.52. 2007-2012 yılları itibarı ile K.K.T.C.'nin ilaç harcamaları	82
Şekil 5.53. K.K.T.C.'nin kişi başı ilaç harcamasının ülkelerle karşılaştırması	82
Şekil 5.54. 2007-12 yılları Sağlık B. ATC kodlarına göre ilaç harcaması	86
Şekil 5.55. 2012 yılı Sağlık Bakanlığı'nın ATC kodlarına göre ilaç harcaması	93
Şekil 5.56. 2012 yılı Sağlık Bakanlığı'nın ATC kodlarına göre ilaç harcaması	94
Şekil 5.57. 2012 yılı Antienoplastik ve Immunomodülator Ajanların harcamasının Terapödik ve farmakolojik alt gruplara göre dağılımı	94
Şekil 5.58. 2012 yılı Gastrointestinal Kanal ve Metabolizma ilaçlarının harcamasının terapödik ve farmakolojik alt gruplara göre dağılımı	95
Şekil 5.59. 2012 yılı Kan ve Kan yapıcı Organ ilaçlarının harcamasının terapödik ve farmakolojik alt gruplara göre dağılımı	96
Şekil 5.60. 2012 yılı Sinir ilaçlarının harcamasının terapödik ve farmakolojik alt gruplara göre dağılımı	96
Şekil 5.61. 2012 yılı Enfeksiyona karşı kullanılan ilaçlarının harcamasının terapödik ve farmakolojik alt gruplara göre dağılımı	97
Şekil 5.62. 2012 yılı Değişik amaçlar için kullanılan ilaçlarının harcamasının terapödik ve farmakolojik alt gruplara göre dağılımı	97
Şekil 5.63. 2012 yılı ilaç harcamasında ilk 10 sıradaki tedavi grubu	99
Şekil 5.64. 2012 yılı ilaç harcamasında ilk 10 sıradaki terapödik ve farmakolojik alt grupları	100
Şekil 5.65. 2012 yılı ilaç harcamasında ilk 10 sıradaki ilaçlar	102

TABLOLAR

	Sayfa
Tablo 3.1. Global dünya ilaç pazarı 2007-2011	9
Tablo 3.2. 2011 yılı dünya pazarında ilaç satışında önde ilk 20 firma	10
Tablo 3.3. 2011 yılı dünya pazarında ilaç satışında önde ilk 20 ilaç	12
Tablo 3.4. Dünya’da 2011 yılında bölgeler göre ilaç satışları	13
Tablo 3.5. Dünya’da 2011’de önde gelen tedavi gruplarına göre ilaç satışları	14
Tablo 3.6. ABD’de OTC ilaçların satış kanallarına göre pazar payı	15
Tablo 3.7. Avrupa’da OTC ilaçların satış kanallarına göre Pazar payı	15
Tablo 5.1. Nüfus göstergeleri	19
Tablo 5.2. Devlet hast. ve sağlık merkezlerinin yatak ve personel dağılımı	24
Tablo 5.3. Kamu sağlık kuruluşları yatak sayıları	26
Tablo 5.4. Faaliyet gösteren özel sağlık kuruluşları	26
Tablo 5.5. 2012 yılında K.K.T.C.’deki eczacı, dişhekimi, hemşire, hekim (uzman /pratisyen) sayılarının karşılaştırması ve 2011 nüfus sayımına göre sağlık personeli başına düşen kişi sayısı	28
Tablo 5.6. Yataklı Tedavi Kurumları Dairesi sağlık kuruluşlarının poliklinik, reçete ile ilaç çeşit sayısı ve reçete başına düşen ilaç kalemi	30
Tablo 5.7. Temel Sağlık Hizmetleri Dairesi sağlık kuruluşlarının poliklinik, reçete ile ilaç çeşit sayısı ve reçete başına düşen ilaç kalemi	30
Tablo 5.8. Kamu sağlık kuruluşları poliklinik, reçete ile ilaç çeşit sayısı ve reçete başına düşen ilaç kalemi	31

Tablo 5.9. 2012 yılında T.C. yardımlarıyla finanse edilecek projeler	36
Tablo 5.10. 2007-12 tadil edilmiş sağlık bütçesi/ilâç/tıbbi malzeme ödenekleri	37
Tablo 5.11. 2007-12 tadil edilmiş sağlık bütçesinin genel bütçe içindeki oranı, sağlık hizmeti ve ilâçve tıbbi malzeme ödeneğinin bütçe içindeki oranı	40
Tablo 5.12. 2007-2012 yılları itibarı ile ihraç edilen ilâç miktarı(USD)	44
Tablo 5.13. Eczacılık Fakültelerinde okuyan KKTC’li öğrenci sayıları	54
Tablo 5.14. 2006-12 eczacı ve nüfus sayısının artışının karşılaştırılması	56
Tablo 5.15. Sağlık B. ve Sos. S. Dairesinde çalışan eczacı sayısı ve yerleri	58
Tablo 5.16. Eczacıların cinsiyete göre dağılımı	58
Tablo 5.17. K.K.T.C.’deki eczacıların yaş gruplarına göre dağılımı	59
Tablo 5.18. K.K.T.C.’de çalışan ecz. mezun oldukları okullara göre dağılımı	59
Tablo 5.19. K.K.T.C.’deki ecz. meslekte çalıştıkları yıllara göre dağılımı	60
Tablo 5.20. Eczanelerin ilçelere göre dağılımı, eczacı başına düşen kişi sayısı	61
Tablo 5.21. Hastahane ve sağlık merkezi civarındaki eczane sayıları	66
Tablo 5.22. 2007-2012 yılları itibarı ile ülkeye ithal edilen ilâçlar	66
Tablo 5.23. 2012 K.K.T.C.’ye ithal edilen ilâçların ülkelere göre dağılımı	67
Tablo 5.24. 2006-2011 yılları itibarı ile ithal ilâç ve yerli ilâç tutarı	69
Tablo 5.25. 2007-2012 yılları itibarı ile kişi başı ilâç harcamaları	70
Tablo 5.26. 2007-2012 itibarı ile ilâç kurul kararı ile sağlık Bakanlığı’nca ödenen ilâçların parasal tutarı	71
Tablo 5.27. 2007-2012 yılları itibarı ile Sağlık Bakanlığı ilâç ödemeleri	73
Tablo 5.28. 2007-12 Sağlık B. ilâç ödemelerindeki ithalve yerli ilâç tutarları	74

Tablo 5.29. 2007-2012 yılları itibarı ile kamu ilaç harcamaları	77
Tablo 5.30. 2007-2012 yılları itibarı ile K.K.T.C.'nin ilaç harcamaları	81
Tablo 5.31. 2007-12 itibarı ile Sağlık B. ATC kodlarına göre ilaç harcaması	84
Tablo 5.32. 2011-2012 yılları itibarı ile Sağlık Bakanlığı ATC kodlarına göre ilaç harcaması karşılaştırması	87
Tablo 5.33. 2012 ilaç harcamasında ilk 10 sıradaki ATC kod. göre tedavi grubu	98
Tablo 5.34. 2012 ilaç harcamasında ilk 10 sıradaki terapödik/farmakolojik alt gruplar	99
Tablo 5.35. 2012 yılı ilaç harcamasında ilk 10 sıradaki terapödik ve farmakolojik kimyasal alt gruplar	101
Tablo 5.36. 2012 yılı ilaç harcamasında ilk 10 sıradaki ilaçlar	102